

**Mittetulundusühingu Saarte Kalandus
uue rahastusperioodi (2024 – 2027) arengustrateegia avaliku arutelu/
kaasamiskoosoleku**

PROTOKOLL

Koosoleku aeg ja koht: 17. 11. 2023. a Kuressaare, Nasva klubi (Sõrve mnt 53, Nasva alevik, Saaremaa vald).

Koosoleku algus: kl 15.10

Koosoleku lõpp: kl 16.00

Teade kaasamiskoosoleku kohta ilmus 02. 11. 2023. a Saarte Hääle numbris

Koosolekul osales 14 inimest (osalejate registreerimisleht on lisatud protokollile).

Koosolekut juhatas: Heino Vipp

Koosolekut protokollis: Hille Tänak- Helde

PÄEVAKORD

1. Määruse „Perioodi 2021–2027 kogukonna juhitud kohaliku arengu toetus“ ja Saaremaa kalanduspiirkonna uue arengustrateegia tööversiooni tutvustamine.

2. MTÜ Saarte Kalandus arengustrateegiasse lisatavate sadamate nimekirja tutvustamine.

1. Määruse „Perioodi 2021–2027 kogukonna juhitud kohaliku arengu toetus“ ja Saaremaa kalanduspiirkonna uue arengustrateegia tööversiooni tutvustamine

KUULATI Heino Vipp

Kokkuvõtte sõnavõtust

Uut määrust oleme oodanud juba 2021. aastast saadik ja nüüd on see valmis, 18. 10. 2023. a allkirjastas minister Madis Kalla määruse nr 69, mis kannab nime „Perioodi 2021–2027 kogukonna juhitud kohaliku arengu toetus.“

Uues määruses on hulganisti muudatusi, taotlejate jaoks on need osalt positiivsed osalt mitte. Hea uudis on see, et kõik MTÜ ja SA saavad olla taotlejad sõltumata nende põhikirjalistest eesmärkidest ja liikmelisusest, projekti tegevused peavad olema aga suunatud kalanduse ja merenduse valdkonda.

Meie piirkonnale on keeruliseks tehtud toetuse taotlemine mitmekesistamise tegevussuunast kuna toetust saab taotleda kalur/ mikroettevõtja, kes omab kehtivat kaluri kalapüügiluba ja kes tegeleb piisaval määral majandustegevusega kalapüügi tegevusalal. Piisavaks

majandustegevuseks loetakse kaluri kalapüügiloo alusel tegutseva ettevõtja toetuse taotlemisele eelnenud kalendriaasta lossitud kalapüügi esmamüügi väärtust, mis Statistikaameti avaldatud andmete kohaselt vastab nimetatud kalendriaasta vähemalt poole aasta arvestuslikule elatusmiinimumile. Meie kalurite kalapüügist saadav tulu on väike kuna ka valdavalt püütavad kalad on väikese hinnaga võib selle piisava majandustegevuse saavutamine kalapüügist olla paljude jaoks keeruline ülesanne.

Muutunud on ka määruse nõue kalasadamate arendamise tegevussuunast toetuse saamiseks. Määruse need muudatused, mis kajastasid tegevusrühmale esitatavaid nõudeid põhikiri, avalikkuse teavitamine, juhatuse pädevus ja koosseis jms, neist sai räägitud juba enne üldkoosolekul kui kinnitasime põhikirja, juhatuse töökorra ja juhatuse valimise reglemendi muudatusettepanekud.

Uue arengustrategia koostamisega oleme jõudnud lõpusirgele, vajalik on teha veel tegevussuundade eelarve analüüs ja jaotus, täpsustada tegevussuundade eesmärkide saavutamise indikaatoreid, lisada strateegia sissejuhatust ja kokkuvõtet ning kaasajastada strateegia lisasid. Strateegia tööversioon on meil kogukonna pideva kaasamise eesmärgil kogu aeg kodulehel üleval, seda uuendatakse perioodiliselt ja kaasarääkimise ning ettepanekute tegemise võimalus on kõigil kogukonna liikmetel.

Järgnevalt H. Vipp tutvustab täpsemalt koosolekul osalejatele strateegia toetatavaid tegevusi tegevussuundade lõikes.

I tegevussuund: vee-eluressursside väärindamine ja turustamine

Rakendamise põhjendus: piirkonna rannakalurite sissetulekud vajavad tõstmist, väärindamise ja otseturustamisega seotud vahendite, seadmete, teadmiste ja oskuste parendamine aitab kaasa lisa-sissetulekute saamisele ja suurendab konkurentsivõimet kalandustoodete turul.

Toetuse saaja ja projektitoetuse maksimaalsed määrad: vee-eluressursside väärindamise ja otseturustamise tegevussuuna tegevuse elluviimise eest antavat projektitoetust võib taotleda:

- 1) mikroettevõtja, kes tegeleb väikesemahulise rannapüügiga Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 artikli 2 lõike 2 punkti 14 alapunkti a tähenduses ning kes omab kehtivat kaluri kalapüügiluba - 70 % toetatava tegevuse abikõlblikest kuludest;
- 2) mikroettevõtja, kes tegeleb kutselise kalapüügiga ja kes omab kehtivat kaluri kalapüügiluba, millele on kantud veetavad püügivahendid - 50 % toetatava tegevuse abikõlblikest kuludest
- 3) tulundusühistu, kelle liikmeteks on vähemalt viis punktis mikroettevõtjat, kes tegelevad väikesemahulise rannapüügiga Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 artikli 2 lõike 2 punkti 14 alapunkti a tähenduses ning kes omavad kehtivat kaluri kalapüügiluba - 80 % toetatava tegevuse abikõlblikest kuludest.

Tegevussuuna alt toetatakse kalatoodete töötlemise ja/ või turustamise võimalusi parendavate projektide elluviimist suurema lisandväärtuse loomiseks. Toetatakse värske kala

säilitamise ja transpordivõimaluste parendamisele kaasaaitavaid projekte. Toetatakse kalurkonna kala väärindamise, otseturustamise jms teadmiste ja oskuste edendamisele kaasa aitavad projekte.

II Sadamate taristu parendamine ja pakutavate teenuste mitmekesistamine

Rakendamise põhjendus: Jätkusuutlik kalasadam peab olema suuteline end ise ära majandama, seepärast on oluline toetada investeringuid tegevustesse, mis sellele kaasa aitavad.

Toetuse saaja ja projektitoetuse maksimaalsed määrad: sadamate taristu parendamise ja pakutavate teenuste mitmekesistamise tegevussuuna tegevuse elluviimise eest antavat projektitoetust võib taotleda kalasadama pidaja, kes on:

- 1) ettevõtja, kes omab kehtivat kaluri kalapüügiluba - 50 % toetatava tegevuse abikõlblikest kuludest;
- 2) mittetulundusühing, kelle põhikirjaline eesmärk on seotud kalandussektori tegevuste edendamisega ja kelle liikmetest vähemalt 50% on ettevõtjad, kes omavad kehtivat kaluri kalapüügiluba - 80 % toetatava tegevuse abikõlblikest kuludest;
- 3) sihtasutus, kelle põhikirjaline eesmärk on seotud kalandussektori tegevuste edendamisega ja kelle juhatuse või nõukogu liikmetest vähemalt 50 % on punktis 1 nimetatud ettevõtjate seaduslikud esindajad või füüsilisest isikust ettevõtjad, kes omavad kehtivat kaluri kalapüügiluba - 80 % toetatava tegevuse abikõlblikest kuludest;
- 4) kohaliku omavalitsuse üksus või kohaliku omavalitsuse üksuse asutus- 100 % toetatava tegevuse abikõlblikest kuludest;
- 5) kohaliku omavalitsuse üksuse asutatud mittetulundusühing või sihtasutus, kelle häälte koguarvust kuulub üle 50 % kohaliku omavalitsuse üksusele - 100 % toetatava tegevuse abikõlblikest kuludest.

Toetatavad tegevused: tegevussuuna alt toetatakse investeringuid, mis mitmekesistavad kalasadamates pakutavaid teenuseid, pakuvad kaluritele kala lossimise ja hoiustamise teenuseid ning võimaldavad sadamates hoida kalapüügiäluseid. Investeeringute toetamine, mis keskenduvad mere ja tööohutusele väikesadamates ja vähendavad ekstreemsetest ilmastikuoludest tulenevaid kahjustusi sadamataristule.

III majandustegevuse mitmekesistamine

Rakendamise põhjendus: Ainult kalapüügist elatuvate kalurite hulk on väga väike. See tähendab, et lisaks kalapüügile vajatakse aastaringsete sissetulekute kindlustamiseks lisategevusalasid.

Toetuse saaja: majandustegevuse mitmekesistamise tegevussuuna tegevuse elluviimise eest antavat projektitoetust võib taotleda mikroettevõtja, kes omab kehtivat kaluri kalapüügiluba ja kes tegeleb piisaval määral majandustegevusega kalapüügi tegevusalal.

Piisavaks majandustegevuseks loetakse kaluri kalapüügiloo alusel tegutseva ettevõtja toetuse taotlemisele eelnenud kalendriaasta lossitud kalapüügi esmamüügi väärtust, mis Statistikaameti avaldatud andmete kohaselt vastab nimetatud kalendriaasta vähemalt poole aasta arvestuslikule elatusmiinimumile.

(Arvestuslik esmamüügi väärtus saadakse järgmiselt: taotleja lossimisandmed kalaliikide kaupa korrutatakse ametlike esmakokkuostuhindadega, saadud tulemust võrreldakse nimetatud kalendriaasta vähemalt poole aasta arvestusliku elatusmiinimumiga. Toetuse taotleja saab lossimisandmed ja ametlikud esmakokkuostuhinnad Põllumajandus- ja Toiduameti koduleheküljelt. Andmed arvestusliku elatusmiinimumi kohta leiab Statistikaameti koduleheküljelt).

Projektitoetuse maksimaalsed määrad: majandustegevuse mitmekesistamise tegevussuuna tegevuse elluviimisel on projektitoetuse maksimaalne määr kõigile abikõlblikele toetuse saajatele on 50 % toetatava tegevuse abikõlblikest kuludest.

Toetatavad tegevused: tegevussuuna alt toetatakse kalurite tegevuse mitmekesistamist (igasugused soetused, mis võivad tagada lississetulekuid, ei pea olema kalandusega seotud, oluline on, et kalur jätkaks kalapüügiga vähemalt poole aasta arvestusliku elatusmiinimumi tasemel).

IV looduskeskkonna tingimuste parendamine

Rakendamise põhjendus: Saaremaa ranna- ja kalanduskogukondadele on väga oluline stabiilse ja jätkusuutliku kalavaru olemasolu.

Toetuse saaja: looduskeskkonna tingimuste parendamise tegevussuuna tegevuste elluviimise eest antavat projektitoetust võib taotleda:

- 1) kohaliku omavalitsuse üksus või kohaliku omavalitsuse üksuse asutus;
- 2) mittetulundusühing või sihtasutus olenemata liikmelisusest või põhikirjalistest eesmärkidest.

Projektitoetuse maksimaalsed määrad: looduskeskkonna tingimuste parendamise tegevussuuna tegevuse elluviimisel on projektitoetuse maksimaalne määr kõigile abikõlblikele toetuse saajatele 100 % toetatava tegevuse abikõlblikest kuludest.

Toetatavad tegevused: tegevussuuna alt toetatakse kalavarude jätkusuutlikkuse tagamisele kaasa aitavaid projekte s.h. hüljeste ja kormoranide populatsiooni ohjamist ja koelmualde taastamist. Toetatakse tegevusi, mis parendavad kohaliku tähtsusega kudealasid ja kalade rändeid ning parendavad looduskeskkonda.

(Mereimetajate ja -lindude populatsiooni ohjamine (kormoran, hüljes), rannakarjamaade puhastamine sh pilliroo niitmine, kunstkoelmute paigaldamine ja valmistamine, kalade kude- ja koelmualade taastamine ja parendamine, mereprügi koristamine sh kormoranide ja hülge korjused).

V Kalanduse- ja merenduse kultuuripärandi edendamine kalanduspiirkonnas

Rakendamise põhjendus: kalanduspiirkond peab oluliseks ranna- ja kalanduskogukondade identiteedi tugevdamist ning kalandus- ja merendustraditsioonide edendamist ja säilitamist.

Toetuse saaja: Kalandus- ja merendustraditsioonide edendamise tegevussuuna tegevuste elluviimise eest antavat projektitoetust võib taotleda:

- 1) kohaliku omavalitsuse üksus või kohaliku omavalitsuse üksuse asutus;
- 2) mittetulundusühing või sihtasutus olenemata liikmelisusest või põhikirjalistest eesmärkidest.

Projektitoetuse maksimaalsed määrad: kalandus- ja merendustraditsioonide edendamise tegevussuuna tegevuse elluviimisel on projektitoetuse maksimaalne määr kõigile abikõlblikele toetuse saajatele 90 % toetatava tegevuse abikõlblikest kuludest.

Toetatavad tegevused: tegevussuuna alt toetatakse projekte, mis panustavad ranna- ja kalanduskogukondade identiteedi tugevdamisse, populariseerivad ja tutvustavad kalandust laiemale avalikkusele ja säilitavad ja edendavad kalandus- ja merendusala kultuuripärandit. Sellisteks tegevusteks on näiteks ajalooliste laurite korrastamine ning kasutuselevõtmine; kalandust ja merendust s.h kohalikke kalasadamaid tutvustavate sündmuste korraldamine ja kalandus/ merendusala huvihariduslike laagrite, õpitubade ja koolituste korraldamine. Kalanduse ja merenduse traditsioonide säilitamise tegevuste alla lähevad näiteks trüki-, video- ja audiokandjate loomine ja eksponeerimine, kalandus- ja merendusala püsiekspositsioonide loomine jms.

VI Kalurite teadmiste ja oskuste edendamine

Rakendamise põhjendus: kalanduspiirkonna jätkusuutliku tegevuse tagamiseks on oluline haritud, uuendusmeelne ja ettevõtlik kalurikond.

Toetuse saaja ja toetuse maksimaalsed määrad: Kalurite teadmiste ja oskuste edendamise tegevussuuna tegevuste elluviimise eest antavat projektitoetust võib taotleda:

- 1) mikroettevõtja, kes omab kehtivat kaluri kalapüügiluba - 50 % toetatava tegevuse abikõlblikest kuludest;
- 2) mittetulundusühing või sihtasutus olenemata liikmelisusest või põhikirjalistest eesmärkidest - 90 % toetatava tegevuse abikõlblikest kuludest.

Toetatavad tegevused: tegevussuuna alt toetatakse kalurite teadmiste ja oskuste parendamise võimalusi (kõik koolitused, mis vähegi annavad võimaluse lississetulekute saamiseks, võimaldades seeläbi ka kalurina töötamise jätkusuutlikust).

Sõna võtsid

Tiina Mai – kas ma sain õigesti aru, et MTÜde puhul ei ole enam oluline, et sinna kuuluks teatud arv kalureid ja ainult siis saab toetust taotleda?

Heino Vipp – MTÜ ja SA, saavad taotleda kõik olenemata liikmelisusest ja põhikirjalisest eesmärgist, tegevus peab haakuma kalanduse ja merenduse valdkonnaga.

2. MTÜ Saarte Kalandus arengustrateegiasse lisatavate sadamate nimekirja tutvustamine.

KUULATI Heino Vipp

Kokkuvõtte sõnavõtt

Sadamate arengustrateegia nimistusse arvamisele eelnes põhjalik analüüs, mil moel juba tehtud investeeringud ja planeeritavad investeeringud sadamates aitavad kaasa kalanduse arengule piirkonnas. Strateegia töörühm juhatuse koosseisus leidis, et kõige optimaalsem väljapüük meie kalasadamates peaks olema vähemalt 5 tonni aastas. Kalasadamate arengustrateegiasse arvamise puhul analüüsiti lossimiskoguseid sadamas ning sadamat kasutavate kaluri kalapüügiloa omanike arvu, kusjuures mõlemad komponendid vaadeldi koosmõjus. Näiteks: sadamas võib olla küll arvukalt kalureid, kuid nende lossimiskogused on niivõrd väikesed, et sadam kalasadamana ei ole piirkonnas oluline ning puudub ka perspektiiv, et see võiks oluliseks muutuda ka peale investeeringute tegemist. Analüüsiti kalurite ja muude sadamat kasutavate isikute suhet, näiteks: sadamat kasutavate kutseliste kalurite arv on küll arvestatav, kuid võrreldes muude isikutega, kes sadamat kasutavad, kaduvväike. Sellisel juhul ei ole kuidagi põhjendatud investeeringud terves sadamas, vaid ainult selles osas, mida kasutavad kutselised kalurid. Analüüsiti sadama geograafilist paiknemist piirkonnas, samuti looduslikke olusid ja kalapüügipiirkondasid konkreetse sadama juures. Näiteks: kui kaks sadamat asuvad geograafiliselt väga lähedikkude, nende püügipiirkonnad kattuvad, samuti on sarnased looduslikud olud, ei ole mõlema sadama arendamine kuidagi põhjendatud ning kohaliku arengu strateegias tuleb valida välja üks sadam. Analüüsiti sadamas eelnevalt tehtud investeeringuid ja investeeringute vajadust tulevikus, näiteks kui varasemalt on sadamas tehtud arvukalt investeeringuid ning sadamas on praktiliselt välja arendatud kõik vajalikud teenused, siis sellisel juhul ei ole sadama paigutamine investeeringuid vajavate sadamate nimistusse kuidagi põhjendatud. Arendamist vajavate sadamate nimekirja koostamisel tuleb silmas pidada eelkõige kalanduslikku aspekti. Teenuseid mitmekesistavad investeeringud ei saa olla eesmärk omaette, vaid need aitavad kaasa eelkõige sadama haldajatel katta sadama halduskulusid. Eelnevalt saadeti sadamapidajatele välja ka küsimustikud ja toetust saada soovivate sadamate seast valiti välja viis kalasadamat, mis tehtud analüüsist tulenevalt vastavad EMKVF meetme „Perioodi

2021–2027 kogukonna juhitud kohaliku arengu toetus“ kalasadamatele esitatud nõuetele. Arengustrateegia toetust saavate sadamate nimistusse lisatakse:

1. Turja sadam
2. Muratsi sadam
3. Nasva jõesadam
4. Tori jõesadam
5. Uisusadam

See nimekiri ei ole n.ö. lukus, strateegia töörühm on seisukohal, et kui teiste piirkonnas tegutsevate kalasadamate lossimiskogused ja muud kutselise rannapüügiga seotud näitajad paranevad (*sadama aastane lossimiskogus peab olema vähemalt 5 tonni*), on sadamal võimalik taotleda enda arengustrateegia sadamate nimistusse lisamist. Samuti on võimalik sadamates teostada mitmesuguseid ranna- ja kalanduskogukondade identiteedi tugevdamise ja kalandusvaldkonna populariseerimisse panustavaid projekte kalanduse ja merenduse kultuuripärandi edendamise tegevussuunast.

Sõna võtsid

Sõnavõtjaid ei olnud

Koosoleku juhataja: Heino Vipp

Koosoleku protokollija: Hille Tänäk- Helde